

Горовый О.В.

Харьковский национальный университет имени В.Н. Каразина

ПОЛЬЗОВАТЕЛИ СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЕЙ И ПЕРЦЕПЦИЯ СОЦИОПОЛИТИЧЕСКОЙ СИТУАЦИИ

Аннотация

Исследованы особенности протекания политических процессов в социальных сетях. Установлена роль социальных сетей в мировой политической практике. Проанализированы примеры использования соцсетей в политической борьбе в Украине. Построена картосхема политических предпочтений пользователей социальной сети «ВКонтакте» и их региональное распределение. Рассмотрено формирование онлайн групп политических партий, участвовавших в парламентских выборах 2014 г. в соцсетях «ВКонтакте», «Одноклассники» та «WeUA».

Ключевые слова: социальные сети, «Одноклассники», «ВКонтакте», «WeUA», онлайн группа.

Horovyi O.V.

Kharkiv National University named after V.N. Karazin

SOCIAL NETWORKS AND PERCEPTION OF SOCIO-POLITICAL SITUATION

Summary

The features of political processes occurrence in social networks has been investigated. The role of social networks in world political practice has been set. The examples of the use of social networks in a political fight in Ukraine have been analysed. The map of political views of «Vkontakte» social network users and their regional distribution has been constructed. Formation of online groups of political parties that participated in parliamentary elections in 2014 in social networks «Odnoklassniki», «Vkontakte» and «WeUA» has been examined.

Keywords: social networks, «Odnoklassniki», «Vkontakte», «WeUA», online group.

УДК 070: 316.77: 172.15: 323.1

ТЕМАТИЧНІ ПРІОРИТЕТИ ОСОБИСТІСНИХ МЕДІАНАРАТИВІВ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ ПАТРІОТИЧНИХ ТЕНДЕНЦІЙ В УКРАЇНСЬКИХ ЗМІ

Кондрико А.А.

Запорізький національний університет

У статті ідентифіковано специфіку поверхневої структури сучасних особистісних медіанаративів, опублікованих у контенті україномовних сайтів <http://day.kiev.ua>, <http://dt.ua> та <http://tyzhden.ua> за 2010-2013 роки. Сформульовано параметри відбору джерельної бази дослідження та, як наслідок, встановлено динаміку використання особистісного нарративу як форми викладу інформації у електронному медіадискурсі. Визначено кількісно-якісні характеристики тематичних блоків соціально-біографічних публікацій, що дало змогу з'ясувати пріоритети редакційних колективів у виборі головного героя публікації, її теми та ракурсу висвітлення. Систематизовано найчастотніші тематичні сегменти сучасних особистісних медіанаративів, а також підкреслено їх патріотичну спрямованість у контенті сайту <http://tyzhden.ua>.

Ключові слова: національна свідомість, особистісний медіанаратив, патріотизм, поверхнева структура, тематичний блок.

Постановка проблеми. У контенті сучасних засобів масової інформації окрему сукупність становлять нарративні тексти як специфічна форма викладу інформації – медіанаративи. Серед подієвих, історичних (ідеологічних) та особистісних наративів останні потребують детальнішого дослідження, оскільки використовують особистісний чинник як засіб відродження національної самоідентифікації через нагадування про видатну постать та її внесок у розвиток країни, а також підкреслення патріотизму як прикладу для наслідування.

Аналіз досліджень та публікацій. Серед дослідників загальної наратології, праці яких було взято до уваги під час роботи над статтею, чільне місце посідають А. Афанасьєв [1], Й. Брокмейер [2], Р. Кадирова [3], П. Олещук [4], Дж. Прінс [7], В. Третьяков [5], О. Шейгал [6] та ін. Проте змістова специфіка особистісного нарративу в контексті саме

соціальних комунікацій є малодослідженою, що зумовлює актуальність нашої розвідки.

Головною метою роботи є ідентифікація змістових пріоритетів сучасних особистісних медіанаративів шляхом кількісно-якісного аналізу особливостей їх поверхневої структури.

Виклад основного матеріалу. Для оптимізації аналітичної роботи та конкретизації отриманих висновків сформульовано такі параметри (критерії) відбору мас-медійних текстів як об'єкта дослідження:

1) тексти є прямими (розповідь іде від особи автора публікації, тобто жодним чином не використовується переказ змісту книжкового видання, продукту кіноіндустрії, телебачення тощо, в яких розповідається про головного героя) і монологічними за формою викладу (практично відсутні поширені коментарі сторонніх осіб та інтерв'ю);

2) характеризуються нарративністю: а) мають сюжет і дійових осіб; б) чітко простежується часова по-

слідовність; в) наявна кінцева мета (тлумачення всіх подій, що згадуються, з відбором найсуттєвіших);

3) за типом наративу є особистісними (причому виключно про одну конкретну людину, а не про подружжя, родину, колег тощо);

4) мають яскраво виражені ознаки публіцистичності: чітка авторська позиція, прагнення всебічно осмислити явища (відображення реальної конкретної ситуації для висвітлення масштабної суспільної проблеми); помітна сугестія на громадську думку (використання різних стилістичних фігур, образів, символів, метафор, маркованої лексики тощо).

З огляду на зазначені параметри з контенту популярних нині україномовних сайтів – <http://day.kiev.ua>, <http://dt.ua> та <http://tyzhden.ua> – відібрано 302 тексти особистісних нарративів за 2010–2013 роки. Такий нерівнозначний поділ, зокрема, значно більша кількість особистісних нарративів на <http://day.kiev.ua>, пояснюється періодичністю появи номерів, адже <http://day.kiev.ua> є інформаційним порталом газети «День», що виходить щоденно, приблизно по 240 випусків на рік, тоді як на <http://dt.ua> та <http://tyzhden.ua>, що є сайтами-партнерами тижневих газети «Дзеркало тижня. Україна» та журналу «Український тиждень» відповідно, за рік подається по 48–52 номери (рис. 1).

Для дослідження особливостей поверхневої структури відібраної сукупності особистісних медіанаративів кожен текст було поділено на окремі тематичні блоки. Варто зауважити, що такий поділ є дещо умовним, однак семантично та синтаксично (у вигляді окремих цитованих конструкцій) обґрунтованим. У результаті з'ясовано, що кожен з відібраних соціально-біографічних матеріалів складається щонайменше з 2, а щонайбільше – з 6 таких сегментів (табл. 1).

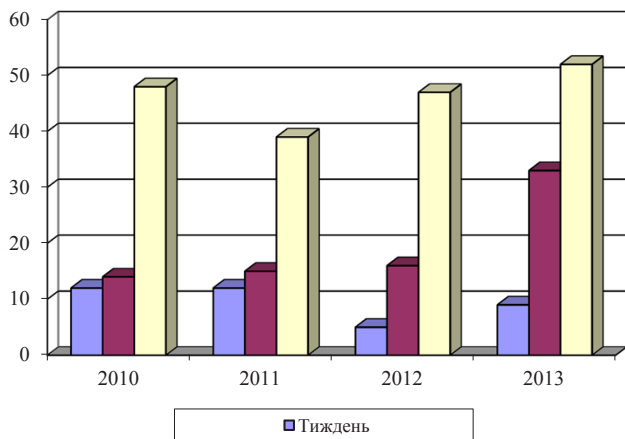

Рис. 1. Кількісне співвідношення особистісних нарративів у контенті сайтів <http://day.kiev.ua>, <http://dt.ua> та <http://tyzhden.ua> за 2010–2013 рр.

Джерело: розроблено автором

На нашу думку, кількість наявних тематичних блоків переважно безпосередньо залежить від рівня обізнаності автора в життєвому та творчому/діяльницькому шляхах головного героя. Іншими словами, їх порівняно велика кількість свідчить про всебічність висвітлення описуваної особистості, а обмежена (2–3 сегменти) – про недостатність фактажу або однобічність окреслення. Однак у цьому аспекті варто обов'язково зважати на когнітивну та прагматичну мету автора наративу, а також на можливість обмеженості такого тексту в обсязі.

Так, соціально-біографічні публікації порталу <http://day.kiev.ua> переважно складаються з 2–3

блоків (91% від загальної кількості текстів), сайту <http://dt.ua> – також з 2–3 (68%), а <http://tyzhden.ua> – з 3–4 (74%). Наведені цифри дають підстави стверджувати, що особистісно-нарративний контент сайту <http://tyzhden.ua> характеризується якісно вищим рівнем порівняно з іншими досліджуваними інтернет-ресурсами.

Таблиця 1

Кількісний аналіз тематичних блоків особистісних нарративів сайтів <http://day.kiev.ua>, <http://dt.ua> та <http://tyzhden.ua> за 2010–2013 рр.

Кількість тематичних блоків	http://day.kiev.ua (186)	http://dt.ua (78)	http://tyzhden.ua (38)	Всього (302)
2 тематичні блоки	108	22	3	133
3 тематичні блоки	62	31	12	105
4 тематичні блоки	15	18	16	49
5 тематичних блоків	-	4	5	9
6 тематичних блоків	1	3	2	6

Джерело: розроблено автором

На другому етапі дослідження стало можливим виявити та систематизувати перелік найчастотніших тематичних блоків, що входять до складу проаналізованих особистісних нарративів, до якого односторонньо належать:

- біографічні відомості про головного героя;
- українолюбство зображуваного діяча: зокрема, підтримка та безпосереднє поширення ним національних традицій в Україні та світі, активне сприяння розвитку незалежної українського держави в будь-якому вияві;
- ілюстрація різних утисків (репресії, арешти, заслання, фізичне знищення) та перешкоджань влади досягненню постаттю своєї великої мети.

Яскравим підтвердженням пріоритетності саме цих сегментів є відповідний кількісний аналіз їх використання (табл. 2).

Отже, на <http://day.kiev.ua> «Біографічним відомостям про головного героя» приділено значну увагу у 59% текстів від загальної кількості особистісних публікацій, «Ілюстрації різних утисків та перешкоджань влади досягненню постаттю своєї великої мети» – у 16%, «Українолюбство зображуваного діяча» – у 25%.

У контенті сайту <http://dt.ua> блок «Біографічні відомості про головного героя» наявний у 72% особистісних нарративів, «Ілюстрація різних утисків та перешкоджань влади досягненню постаттю своєї великої мети» – 18%, «Українолюбство зображуваного діяча» – у 21% текстів.

Серед соціально-особистісних матеріалів електронного ресурсу <http://tyzhden.ua> «Біографічні відомості про головного героя» виокремлено у 45% текстів, «Українолюбство зображуваного діяча» – у 53%, «Ілюстрація різних утисків та перешкоджань влади досягненню постаттю своєї великої мети» – у 42%.

Ці відсоткові співвідношення свідчать про рівень важливості ідейних завдань авторів особистісних нарративів, а, відповідно, і про політику редакційного колективу. На нашу думку, за частотністю вживання одновекторної спрямованості тематичних блоків можна визначити провідну ідею такої форми викладу інформації як особистісний медіанаратив.

Так, перш за все, необхідно наголосити на переважному використанні тематичного блоку «Біографічні відомості про головного героя»: від 45 до 72%

**Кількісний аналіз спрямування тематичних блоків особистісних наративів сайтів
http://day.kiev.ua, http://dt.ua та http://tyzhden.ua за 2010–2013 рр.**

Спрямування тематичних блоків	http://day.kiev.ua (186)	http://dt.ua (78)	http://tyzhden.ua (38)	Всього (302)
Наявність блоку «Біографічні відомості про головного героя»	109	56	17	182
Наявність окремого блоку про різні утиски (репресії, арешти, заслання, фізичне знищення) та перешкоджання влади досягненню постаттю своєї великої мети	29	14	16	59
Наявність окремого блоку про українолюбство зображуваного діяча: підтримка та безпосереднє поширення ним національних традицій в Україні та світі, активне сприяння розвитку незалежної української держави у будь-якому вияві	47	16	20	83

Джерело: розроблено автором

публікацій на досліджуваних сайтах, тобто сучасний інформаційний інтернет-дискурс тяжіє до активного застосування біографічних даних, підтверджених фаховими джерелами чи спеціалістами.

Також варто відзначити потужність акценту на підкресленні українськості головного героя, його любові до Батьківщини та бажанні сприяти її розвитку. Але якщо автори сайту http://tyzhden.ua привертають читацьку увагу до «Українолюбства зображуваного діяча» у кожному другому особистісному наративі, то журналісти http://day.kiev.ua та http://dt.ua – тільки у кожному четвертому та п'ятому відповідно.

Подібна ситуація спостерігається й з блоком «Ілюстрація різних утисків та перешкоджань влади досягненню постаттю своєї великої мети»: на http://tyzhden.ua зазначений сегмент наявний у понад 40% відібраних текстів, на http://dt.ua – лише у 18%, а на http://day.kiev.ua – у 16% соціально-біографічних медіаматеріалів.

Таким чином, особистісні наративи інтернет-ресурсу http://tyzhden.ua позначені соціальною гостротою та вираженою ідейністю. Тут чітко простежуються головні пріоритети особистісних наративів, що виражають тенденції до трансформації сучасної інформаційної системи українського суспільства: по-перше, активні спроби відновлення історичної пам'яті України; по-друге, потужну апеляцію до національної свідомості.

Ще одним аргументом на користь патріотичного спрямування сайту http://tyzhden.ua стало відсотове співвідношення особистісних медіанаративів за параметром «Етнічна належність головного героя: українець або іноземець» (рис. 2).

Якщо на зазначеному інтернет-ресурсі 92% відібраних для аналізу публікацій висвітлюють життєві віхи та визначні досягнення власне українців за походженням, то на інших двох сайтах цей показник дорівнює у середньому 74–76% від загальної кількості. Для прикладу: у 2012 р. на ін-

формаційному порталі http://day.kiev.ua 32% соціально-біографічних медіаматеріалів були присвячені іноземцям, а в 2013 р. сайт http://dt.ua опублікував 66% таких текстів.

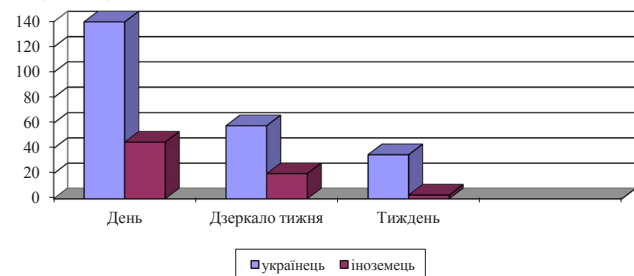

Рис. 2. Кількісне співвідношення етнічної належності головних героїв особистісних наративів сайтів http://day.kiev.ua, http://dt.ua та http://tyzhden.ua за 2010–2013 рр.

Джерело: розроблено автором

Таким чином, порівняльний аналіз співвідношення кількості тематичних сегментів особистісних наративів, представлених у контенті http://day.kiev.ua, http://dt.ua та http://tyzhden.ua, засвідчив, що електронний ресурс http://tyzhden.ua характеризується їх якісно вищим рівнем, адже тут соціально-біографічні тексти містять переважно по 3–4 блоки. Серед найчастотніших тематичних сегментів сучасного наративного медіадискурсу було виокремлено: біографічні відомості про головного героя; українолюбство зображуваного діяча; ілюстрація різних утисків та перешкоджань влади досягненню постаттю своєї мети. Варто відзначити соціальну заостреність та ідейність відповідних публікацій http://tyzhden.ua, де чітко простежуються головні пріоритети особистісних наративів, що виражають національно-консолідаційні тенденції трансформації сучасної інформаційної системи українського суспільства.

Список літератури:

- Афанасьев А. Нарратив и социокультурная реальность / А. Афанасьев // Збірник наукових праць з філософії та філології / редкол.: М. М. Верніков; редкол.: [та ін.], Одеська гуманітарна традиція. – Одеса: ОНУ ім. І.І. Мечникова. – 2003. – Вип. 6: Мова, текст, культура. – С. 174–182.
- Брокмейер Й., Харре Р. Нарратив: проблемы и обещания одной альтернативной парадигмы / Й. Брокмейер // Вопросы философии. – 2000. – № 3. – С. 29–42.
- Кадырова Р. Теория нарратива и нарративный анализ в психологии / Р. Кадырова // Вектор науки ТГУ. – 2012. – № 2(9). – С. 126–128.
- Олещук П. Біографічний наратив як складова політичного дискурсу / П. Олещук // Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. – К., 2010. – Вип. 20. – С. 27–36.
- Третьяков В. Как стать знаменитым журналистом. Курс лекций по теории и практике современной русской журналистики / В. Третьяков. – М.: Алгоритм, Эксмо, 2004. – 623 с.
- Шейгал Е. Многоликий нарратив / Е. Шейгал // Политическая лингвистика. – 2007. – Выпуск (2) 22. – С. 86–93.
- Prince G. Narratology: the Form and Functioning of Narrative. – Berlin-New York-Amsterdam: Mouton Publishers, 1982.

Кондрько А.А.

Запорожский национальный университет

ТЕМАТИЧЕСКИЕ ПРИОРИТЕТЫ ЛИЧНОСТНЫХ МЕДИАНАРРАТИВОВ КАК ОТРАЖЕНИЕ ПАТРИОТИЧЕСКИХ ТЕНДЕНЦИЙ В УКРАИНСКИХ СМИ

Аннотация

В статье идентифицировано специфику поверхностной структуры современных личностных медианарративов, опубликованных в контенте украиноязычных сайтов <http://day.kiev.ua>, <http://dt.ua> и <http://tyzhden.ua> в 2010-2013 годах. Сформулированы параметры отбора источников исследования и, как следствие, установлено динамику использования личностного нарратива как формы изложения информации в электронном медиадискурсе. Определено количественно-качественные характеристики тематических блоков социально-биографических публикаций, что дало возможность выявить приоритеты редакционных коллективов в выборе главного героя публикации, ее темы и ракурса освещения. Систематизировано наиболее распространенные тематические сегменты современных личностных медианарративов, а также отмечено их патриотический настрой в контенте сайта <http://tyzhden.ua>.

Ключевые слова: национальное сознание, личностный медианарратив, патриотизм, поверхностная структура, тематический блок.

Kondryko A.A.

Zaporizhya National University

THEMATIC PRIORITIES OF PERSONAL MEDIA-NARRATIVES AS REPRESENTATION OF PATRIOTIC TENDENCIES UKRAINIAN MEDIA

Summary

The specific character of surface structure of modern personal media-narratives published in Ukrainian-language content sites <http://day.kiev.ua>, <http://dt.ua> and <http://tyzhden.ua> during 2010-2013 is identified in this article. The parameters for selection of source of researches are formulated and the dynamics of the use of personal narrative as a form of presentation of information in electronic media-discourse is ascertained. There are defined quantitative and qualitative characteristics of thematic blocks of socio-biographical publications, which helped to clarify editorial staff's priorities in choosing the protagonist of any publication, its theme and angle of consideration. The thematic segments of modern personal media-narratives and also their patriotic orientation in content of site <http://tyzhden.ua>.

Keywords: national identity, personal media-narrative, patriotism, surface structure, thematic block.

УДК 316.77:659.1:005.336.4 (477)

АКСІОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ РЕКЛАМНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В УКРАЇНСЬКІЙ І ЗАРУБІЖНІЙ НАУЦІ: ІСТОРІОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТ

Стащук І.П.

Інститут журналістики

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Пропонована стаття є спробою простежити витoki аксіологічних досліджень рекламної комунікації. З цією метою автор звертається до класичних праць американських і канадських медіа-дослідників. Зокрема сфокусовано увагу на метафорі «викривленого дзеркала», що широко використовується зарубіжними вченими для характеристики ціннісного виміру реклами. Також окреслено підходи до розгляду рекламної аксіології, розроблені українськими науковцями. У висновках аргументовано необхідність цілісного дослідження рекламної аксіосфери та названо його прикладні результати.

Ключові слова: аксіологія, мас-медіа, метафора «викривленого дзеркала», рекламна комунікація, цінності.

Постановка проблеми. Протягом ХХ ст. аксіологія з філософської галузі перетворилася на загальнонауковий методологічний підхід. Актуальність аксіологічних досліджень у сучасній науці зумовлена розвитком інформаційного суспільства, поступовою перебудовою соціальних інститутів, світовою інтеграцією України та іншими соціальними реформаціями, що супроводжуються ціннісними змінами в суспільній свідомості.

Зокрема й розгляд цінностей у контексті соціальних комунікацій – вимога часу. Автор моно-

графії «Аксіологія соціальних комунікацій» Т. Кузнецова акцентує увагу на актуальності наукового осмислення аксіологічної ролі засобів масової комунікації: «Сьогодні мас-медіа як основне джерело знань для більшої частини суспільства набувають статусу соціальної цінності. Акумуляючи систему морально-етичних доміант, які «вростають» у свідомість масової аудиторії, вони не лише визначають ціннісні пріоритети суспільства, а й змінюють їх. Як основні провідники інформації медіа формують міфи й стереотипи, а отже, визначають харак-